
Mededelingenblad van het Sint Jozefkoor

Jaargang 13, nummer 7

december 2003

redactie:

Maartje Kater

Silvère van Lieshout

Neem de tijd

Het is alweer december, een jaar vliegt voorbij, en iedereen heeft zo zijn gedachten bij het jaar wat nu bijna achter ons ligt. Zo geldt dat ook voor het koor.

Ik denk met genoegen terug aan weer een geweldige studiereis naar Brugge / Watou. Verder schieten de perikelen rondom het concert bij gelegenheid van 50-jaren Theo Driessen Instituut door mijn hoofd en geniet ik nogmaals van het concert met Kees van Houten.

Maar ook overpeins ik nog even het gegeven dat de sopranen niet als vanzelfsprekend meer elke zondag de H. mis mee verzorgen. Tevens laat ik de nieuwe repetitie-structuur alvast de revue passeren en vraag mij daarbij af hoe jullie deze verandering ervaren hebben. Meteen hoop ik dan dat er de komende ledenvergadering, welke gehouden wordt op zaterdag 10 januari a.s. en waar de nieuwe opzet geëvalueerd zal worden, meer koorleden aanwezig zullen zijn dan de vorige keer.

Ook gaan mijn gedachten terug naar het plotseling overlijden van ons koorlid Jan van Sas. Wie had in februari, bij het beëindigen van zijn actief koorlidmaatschap, kunnen bevroeden dat wij nog voor het einde van het jaar definitief afscheid van hem zouden nemen.

Het is december, een maand waarin ook ieder jaar weer wordt stil gestaan bij de geboorte van Gods Zoon, nu ruim 2000 jaar geleden. Een gebeurtenis, zo belangrijk en uniek dat we vanaf dat moment zijn begonnen met een nieuwe jaartelling. Ieder jaar opnieuw hebben we de geboortedag van

Jezus herdacht en vele tradities zijn rond deze dag ontstaan: veel romantiek, mooie vieringen in de kerk met vertrouwde zang, kerstvieringen in huis en op straat, kerstdiners en familiebezoek.

Toch moeten wij ons afvragen of er wel zoveel reden is om zo romantisch feest te vieren als we om ons heen zien, hoe weinig er van de vrede terecht is gekomen, de vrede waarvan de engelen zongen in de eerste kerstnacht. Dagelijks worden we geconfronteerd met berichten over oorlog en geweld, armoede en onrecht, dichtbij en ver weg. En als we diep in ons binnenste kijken, dan moeten we ons afvragen of we zelf altijd een plaats gunnen aan mensen naast ons.

“Vrede op aarde aan de mensen van goede wil”, zongen de engelen bij de geboorte van Jezus daarboven die stal in Bethlehem. Het is een vredeswens die ook voor ons bestemd is.

Mensen hebben wel eens moeite met die blijde boodschap. Het zal je maar gebeuren dat je in gezin of familie te maken krijgt met ernstige ziekte, of dat een streep wordt gezet door je toekomstplannen. En je ziet het overal om je heen gebeuren. Is het een wonder dat mensen dan zeggen “waar blijft die blijde boodschap?”

Anderen zien wel een lichtpuntje, soms heel klein, maar dat toch een hoopvol teken kan zijn. Oog hebben voor de boodschap van Jezus van Nazareth betekent immers: Elkaar beminnen, bezorgd zijn om het geluk van de ander, degenen die ons dierbaar en nabij zijn, maar ook voor alle anderen waarmee we leven en werken of een gemeenschap vormen.

Daarom:

Neem de tijd om vriendelijk te zijn,
dit is de weg naar het geluk.

Neem de tijd om om je heen te kijken,
een dag is te kort om egoïstisch te zijn.

Neem de tijd om lief te hebben en bemind te worden,
dit is het voorrecht van verlost mensen.

Neem de tijd voor God,
dit is de enige overblijvende investering van het leven.

Een Zalig Kerstfeest gewenst!

Theo Bastiaans,
voorzitter.

Beste koorleden

Onlangs ontving ik van iemand onderstaand:

Geluksgedichtje

Om te weten hoe lang een jaar duurt, Vraag het aan de student die niet slaagde-voor zijn examen.

Om te weten hoe lang een maand duurt, Vraag het aan de moeder die een maand te vroeg haar kind kreeg.

Om te weten hoe lang een week duurt, Vraag het aan de uitgever van een weekblad.

Om te weten hoe lang een uur duurt, Vraag het aan de geliefden die wachten om elkaar terug te zien.

Om te weten hoe lang een minuut duurt, Vraag het aan degene die zijn trein, bus of vliegtuig heeft gemist.

Om te weten hoe lang een seconde duurt, Vraag het aan degene die iemand is verloren bij een ongeval.

Om te weten hoe lang een honderdste seconde duurt, Vraag het aan degene die een zilveren medaille won op de olympische Spelen.

De tijd wacht op niemand. Geniet van de momenten die je hebt en ze zullen van grote waarde zijn. Deel ze met degene die je liefhebt en ze zullen nog waardevoller zijn.

Eigenlijk geeft dit gedicht aan, dat de beleving van de tijd sterk afhangt van wat we meemaken. Gelukkige momenten lijken altijd kort, moeilijke opgaven lijken de tijd voorbij te laten kruipen, maar over het algemeen hebben mensen met het verstrijken van de jaren allemaal het gevoel: de tijd gaat steeds sneller!

Wat er echter ook het afgelopen jaar gebeurd is, we hebben allen onze tijd nuttig besteed aan de eredienst in onze St.-Jozefkerk.

Van harte wens ik iedereen alle goeds voor het komende jaar, en ik hoop dat het biddend zingen zegen brengt over ieders leven!

Pastoor Ard Smulders

Boekje 50 jaar Theo Driessen Instituut

Mochten er mensen zijn die nog niet in het bezit zijn van het jubileumboekje dat uitgegeven is bij gelegenheid van het 50 jarig bestaan van het Theo Driessen Instituut, dan kunnen ze zich even melden bij Hans. Hij heeft er nog een aantal beschikbaar.

Ceciliafeest

Op 23 november jl. had ik mijn eerste Ceciliafeest en ik moet zeggen dat het me prima is bevallen! 's Ochtends zongen we de hoogmis, gelukkig mét dames en een heleboel heren. Prachtig om te zien dat zovelen er moeite voor deden om te komen, al was het maar voor een gedeelte van de dag. De mis kreeg nog een speciaal tintje door het jubileum van Leontain, die zich al zeker vijftientig jaar inzet voor het koor, en door een speciaal woord van dank voor Theo, die inmiddels al vijftientig jaar als voorzitter van het koor actief is.

Vervolgens was er koffie, thee en cake in het TDI en een speech van Theo, die namens het koor Leontain nog eens in het zonnetje zette en anekdotes vertelde die Leontain en verschillende mensen met hem al bijna vergeten waren.

Na soep en broodjes konden we gaan beginnen met het middagprogramma. Nou ja, dat beginnen ging niet zomaar. Nee, eerst moest door middel van in stukken geknipte foto's van Theo groepen gemaakt worden; zoek diegene die samen met jou één foto vormen. Toen dat eenmaal gelukt was, kon de pret echt beginnen. Een speurtocht door Helmond, met vragen en opdrachten erbij. Ik was erg blij met de aanwezigheid van enige rasechte Helmonders in mijn groepje, anders was er vast niet zoveel van terecht gekomen. De leukste opdracht was toch wel het toverballenspel, waarbij ieders toverbalk dezelfde kleur moest krijgen. Super idee! En de vraag waar het meest over gesproken werd, ook na afloop van de tocht, ging over de betekenis van 'Binderen'. Zoeken we het historische feit of toch het volksverhaal?

Na de speurtocht, die voor sommigen, of moet ik zeggen de meesten, toch wel vermoeiend was geweest, werden we nog getrakteerd op wijze lessen van Ard. Hij leerde ons het alfabet van het Sint Jozefkoor. Helaas waren we niet altijd de goede, nette leerlingen die hij graag had gezien, maar het geheel zorgde toch voor een bijzonder geslaagde en vreugdevolle les.

Aangezien we weten dat lichamelijke activiteit (de wandeling van ongeveer 6 kilometer) én geestelijke activiteit (het opnieuw aanleren van het alfabet) hongerig maken, waren we erg blij toen we gezellig konden gaan gourmetten en / of steengrillen. Ook hiervoor was uitstekend gezorgd, voor elk wat wils.

De hele dag was de sfeer ontzettend gezellig en het programma geweldig georganiseerd! Bij deze nogmaals complimenten aan Eefje en Frans die voor deze prachtige dag hebben gezorgd. Ik hoop dat er voor ieder van ons nog vele ceciliafeesten als deze mogen volgen.

Maartje Kater

Repetitieschema 2004

Maand	Dag	Datum	Repetitievorm	Opmerkingen
Januari	za	3	<i>Gregoriaans</i>	
	za	10	Jaarvergadering	Gregoriaans rep van 18:30 tot 19:00
	za	17	<i>Gregoriaans</i>	(1e kletsavond)
	za	24	Polyfonie	
	za	31	Polyfonie	
Februari	za	7	<i>Gregoriaans</i>	
	za	14	Polyfonie	
	za	21	<i>Gregoriaans</i>	Carnavalszaterdag
	za	28	Polyfonie	
Maart	za	6	<i>Gregoriaans</i>	
	za	13	Polyfonie	
	za	20	<i>Gregoriaans</i>	
	za	27	Polyfonie	
April	za	3	<i>Gregoriaans</i>	
	za	10	Polyfonie	Paaszaterdag
	zo	11	Pasen	
	za	17	<i>Gregoriaans</i>	
	za	24	Polyfonie	
Mei	za	1	<i>Gregoriaans</i>	
	za	8	<i>Gregoriaans</i>	
	za	15	Polyfonie	donderdag 20 mei Hemelvaart
	za	22	<i>Gregoriaans</i>	
	za	29	Polyfonie	
	zo	30	Pinksteren	

Rooster

Zo 4 jan: Hoogfeest Openbaring van de Heer
Alleluia Vidimus
Vaste gezangen: Asperges me (no. 859), Gloria VIII, Credo III, Sanctus VIII, Agnus Dei VIII
Nu zijt wellekome, vier coupletten (no. 508)

Zo 11 jan: Feest Doop van de heer (blz. 59 G.R.I.)
Alleluia Benedictus
Vaste gezangen: Asperges me (no. 859), Gloria ambr. (no. 861), Credo III, Sanctus XIII, Agnus Dei II (no. 826a)

Zo 18 jan: Tweede zondag door het jaar
Graduale Misit
Vaste gezangen: Kyrie XI, Gloria XI, Credo I, Sanctus XI, Agnus Dei XI

Zo 25 jan: Derde zondag door het jaar
Graduale Timebunt
Vaste gezangen: als 18 januari

Zo 1 feb: Vierde zondag door het jaar
Graduale Quis
Vaste gezangen: als 18 januari

Zo 8 feb: Vijfde zondag door het jaar
Graduale Tollite
Vaste gezangen: als 18 januari

Zo 15 feb: Zesde zondag door het jaar
Alleluia Cantate
Vaste gezangen: als 18 januari

Zo 22 feb: Zevende zondag door het jaar
Graduale Ego
Vaste gezangen: als 18 januari

- Zo 29 feb: Eerste zondag van de veertigdagentijd
Tractus Qui habitat
Vaste gezangen: Kyrie XVII, Credo III, Sanctus XVII, Agnus Dei XVII
Attende (no. 844)
- Zo 7 mrt: Tweede zondag van de veertigdagentijd
Introitus Tibi, Graduale Sciant
Vaste gezangen: als 29 februari
- Zo 14 mrt: Derde zondag van de veertigdagentijd
Introitus Oculi, Graduale Exsurge, Communio Passer
Vaste gezangen: als 29 februari
- Vrij 19 mrt: Hoogfeest van St. Jozef**
18:30 repetitie, 19:00 Heilige Mis
Introitus Justus (508), Tractus Beatus (418), Offertorium Veritas (483), Communio Joseph (552)
Vaste gezangen: Kyrie VIII, Gloria VIII, Credo III, Sanctus VIII, Agnus Dei VIII
Joseph Hymne voor St. Jozef (na de zegen)
- Zo 21 mrt: Vierde zondag van de veertigdagentijd
Graduale Laetatus, Offertorium Laudate, Communio Oportet (verloren zoon)
Vaste gezangen: als 29 februari
- Zo 28 mrt: Vijfde zondag van de veertigdagentijd
Graduale Eripe, Communio Nemo
- Zo 4 apr: Palmzondag

Gregoriaans (vervolg)

Soorten volkszang:

Maar meer nog dan de psalmen waren het de door Ambrosius zelf gedichte hymnen, die door een volle kerk gezongen tijdens de doop van Augustinus in 387 in de domkerk van Ambrosius, een onuitwisbare indruk maakten op de jeugdige dopeling. Niet verwonderlijk overigens want Augustinus maakte toen voor het eerst kennis met pure volksliedkunst in zuiver Latijn.

De reden waarom Augustinus eerst nog aarzelde met invoering van de wisselzang in zijn diocees was zijn angst dat het gezang de kerkgemeenschap alleen vanwege de muziek zou ontroeren. Dat was hem niet voldoende. De tekst moest vooral ook begrepen worden. Een parochie gemeenschap die de eredienst niet begreep was bezig van de mooiste tradities een sleur te maken. “Niet de lange traditie baart de sleur, maar de vervlakking door gebrek aan kennis”, schrijft Professor Van der Meer hierover.

Wat weten wij precies uit documentatie?

Hoe het de volkszang verder verging in de jonge kerk van Augustinus weten wij niet, ondanks de twee honderd brieven en een aantal grote werken, zoals de “Belijdenissen” en de “Stad Gods”, die de Kerkvader ons naliet. Documentatie openbaart niet alles over de werkelijke gang van zaken zoals een voorbeeld van recentere datum laat zien.

De familie Mozart liet een uitvoerige correspondentie na, omvangrijker dan van elke andere componist uit de achttiende eeuw en daarvoor, van maar liefst 1200 brieven tijdens het leven van Wolfgang Amadeus plus een door de componist zelf geschreven catalogus over de eerste datum van uitvoering van zijn werken in de periode 1784 tot en met 1791. Nog eens gevolgd door een 400 tal brieven na de dood van de componist tussen zijn weduwe en zijn zuster. Desondanks bracht een studie uit 1991 nog diverse onjuistheden over het werk van Wolfgang Amadeus in eerdere publicaties aan het licht.

Ook het Gregoriaans liet een omvangrijke documentatie na van 837 manuscripten, waarvan 550 stuks compleet, die nu in fotokopieformaat te vinden zijn in het Scriptorium van het Benedictijner klooster te Solesmes. Een impressie van een dergelijk middeleeuws scriptorium ziet u hierna.

1.1 Een middeleeuws scriptorium. Afbeelding uit een dertiende-eeuws handschrift (ca. 1220) van Bestur de Lihana's Commentaar op het bijbelboek Openbaring. New York, Pierpont Morgan Library, M. 429, fol. 18).

Afgebeeld is het klooster Sta Salvador in Tavera (Spanje). Naast de klokkooren is het scriptorium of schrijfklootstal van de monniken op de eerste verdieping te zien. De linkerfiguur houdt in zijn rechterhand een pen en in zijn linker een mesje om het perkament glad te strijken en correcties te maken.

Verder beschikt het klooster nog over meer dan 1500 calques van gefotografeerde manuscript fragmenten en een groot aantal boekwerken over muziek en taal. Alleen al voor het verzamelen en fotokopiëren van die manuscripten bezochten de monniken, die destijds belast waren met het onderzoek, 75 steden in Italië, 102 bibliotheken in Frankrijk, 12 in België, 23 in Nederland en Luxemburg, in Zwitserland 10, in Engeland 6, 29 in Duitsland, 47 in Oostenrijk en tenslotte 29 in Spanje. Nog meer vergelijkende studies van deze handschriften dan tot nu toe door vele wetenschappers wereldwijd gedaan, zullen nodig zijn om ons nog meer te openbaren over de oorspronkelijke uitvoeringspraktijk van het Gregoriaans in het bijzonder over het ritme.

Gregoriaans ritme: vrij of metrisch?

Het ritme wordt wel eens de ziel van de melodie genoemd. Thomas van Aquino zag dat anders getuige zijn woorden: "Ritme is noch de vorm, noch de ziel van de muziek maar slechts de organisatie van de muzikale materie". Maar Thomas was dan ook maar een wijsgeer. De School van Solesmes ziet de neumen van het Gregoriaans als het bouwwerk van de melodie en het ritme als datgene wat de bouwstenen positioneert en coördineert. "Ritme geeft de melodie leven, uitdrukking en schoonheid", schrijft Dom Sunyol in zijn boek "Introduction à la Paléographie Musicale Grégorienne". Zo'n uitspraak over ritme gaat toch meer in de richting van "Ritme is de ziel van de melodie", ben ik bang. De uitspraak van Thomas van Aquino was wel koren op de molen van de mensuralisten die zich verzetten tegen de opvatting van de School van Solesmes over het vrije ritme van het Gregoriaans. De mensuralisten stonden een metrisch ritme voor dat wil zeggen: alle noten hebben een enkele of dubbele vaste waarde. De huidige wetenschap deelt in zeer brede kring de opvatting van de School van Solesmes. De Semiologie, de wetenschap die de reden (logos) zoekt achter de verscheidenheid van de tekens (semeion) in de oude handschriften, geeft daar een bepaalde invulling aan. Een voorbeeld van tekens uit deze handschriften met de benaming van de bijbehorende enkelvoudige neumen volgt hierna.

A. — Nomenclature des neumes

Nous gardons les différents noms connus qui servent à désigner les neumes dans l'édition vaticane. Ces noms sont tirés de la forme primitive des neumes dans les manuscrits (2). Ainsi :

VIRGA, barre ou verge	/
PUNCTUM : point
PES : ressemblance avec le pied	✓
CLIVIS : se courber, fléchir	∩
TORCULUS : forme contournée, semblable à une vis de pressoir; se replier; du latin <i>torqueo</i>	∩
PORRECTUS : du latin <i>porrigo</i> , étendre, allonger vers le bas	∩
SCANDICUS : figure ascendante; <i>scandere</i> , monter	/
SALICUS : de <i>salire</i> , sauter, monter en sautant	∩
CLIMACUS : figure descendante, en échelle : du grec <i>klimax</i>	∩
CEPHALICUS : de <i>cephalus</i> , tête	∩
EPIPHONUS : son superposé à un autre	∩
APOSTROPHA : nom générique, venant de la forme empruntée à la grammaire : signe d'apposition. Il a donné origine à d'autres neumes; mais nous n'en parlons pas ici	∩
QUILISMA : d'un mot grec, signifiant rouler, dentelure formée de boucles successives	∩

Wordt vervolgd.

Antoon Wijnen

Onze jarigen

Onze jarigen voor de komende tijd zijn:

2 januari Silvère van Lieshout

28 januari Antoon Wijnen

11 februari Petra van Veghel

17 februari Emiel van Lieshout

21 februari Hans van Saaze

1 maart André van de Laar

22 maart Jan Swinkels

24 maart Wim van Hugten

Bestuur, dirigenten en leden feliciteren u van harte en wensen u een fijne verjaardag toe.

Prettige feestdagen

Namens de redactie van het mededelingblad wensen wij u een prettige kerstdagen en een gelukkig en gezond 2004 toe!

**Inleveren kopij volgende mededelingenblad:
uiterlijk 4 februari 2004**

sintjozefkoor@hotmail.com